

Становище на Европейския комитет на регионите — Укрепване на местното управление и представителната демокрация чрез нови инструменти в областта на цифровите технологии

(2021/C 37/08)

Докладчик: Rait PINELGAS (EE/Renew Europe), председател на Общинския съвет на Ярва

ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ

1. посочва, че правителствата и публичните власти на всички равнища са изправени пред все по-сложни и безпрецедентни предизвикателства — от глобализацията, икономическото развитие и въздействието на технологиите, през изменението на климата и демографските промени, до сигурността, дезинформацията, проблемите на здравеопазването и радикализацията;
2. приветства политическия приоритет на Европейската комисия „Европа, подготвена за цифровата ера“ и призова на председателя Урсула фон дер Лайен за преход към нов цифров свят, основан на европейските силни страни и ценности; подкрепя политическия приоритет „Нов тласък за европейската демокрация“ и ангажимента на председателя на Комисията да работи за по-демократично участие и по-голяма прозрачност в процеса на вземане на решения в ЕС;
3. приветства ангажимента на Европейската комисия да подкрепя прехода към зелена икономика и цифровата трансформация, тъй като това е отразено в новото ѝ предложение за многогодишна финансова рамка за периода 2021—2027 г., и отпускането на 8,2 милиарда евро за програмата „Цифрова Европа“⁽¹⁾;
4. подкрепя предложението, отправено от Европейския парламент в неговата позиция относно Конференцията за бъдещето на Европа, приета на 15 януари 2020 г., „цифровата трансформация“ да бъде включена като политически приоритет за конференцията; изразява съгласие с позицията на Парламента, че участието на гражданите в процеса на конференцията и консултациите следва да бъде организирано, „като се използват най-ефикасните, иновативни и подходящи платформи, включително онлайн инструменти, и следва да достигат до всички части на ЕС, за да се гарантира, че всеки гражданин може да има думата по време на работата на Конференцията“; подчертава, че Конференцията би трябвало да послужи като изпитателно поле за разработването на определена форма на структуриран и постоянен диалог с гражданите по въпроси на ЕС, която ще трябва да разчита до значителна степен на цифрови средства и новаторски процеси, не на последно място с оглед на ограниченията, наложени от пандемията от COVID-19;
5. изтъква отново съответните си позиции във връзка с тези въпроси, изложени в предходни становища на КР:
 - Становище относно „Насърчаване на иновациите в публичния сектор чрез цифрови решения: местната и регионалната гледна точка“, прието на пленарната сесия на КР на 30 ноември 2017 г.⁽²⁾. КР разглежда цифровизацията на администрацията като начин за предоставяне на по-добри услуги на гражданите и изтъква важната роля, която МРВ трябва да играят в модернизирването на публичния сектор. Той призовава настоятелно публичния сектор да се ангажира с иновации, които да бъдат съсредоточени върху нуждите на ползвателите и да предоставят недискриминационен достъп на всички граждани и предприятия до цифрови услуги; подчертава необходимостта от сътрудничество и обмен на добри новаторски практики между администрациите и през граница;
 - Становище относно „План за действие за електронно управление през периода 2016—2020 г.“, прието на пленарната сесия на КР на 11 октомври 2016 г.⁽³⁾. КР приветства принципа „цифрови по подразбиране“, съгласно който публичните администрации следва да предоставят своите услуги по възможност по цифров път, и подчертава, че са необходими дългосрочни и усилия за засилване на участието в цифровата среда, така че повече хора да имат достъп до инфраструктура и да придобият необходимите умения, за да могат да използват възможностите, предлагани от цифровизацията. КР посочва, че прозрачната администрация, която предоставя данните и услугите по открит и сигурен

⁽¹⁾ Бюджетът на ЕС осигурява ресурс за плана за възстановяването на Европа (COM(2020) 442 final).

⁽²⁾ COR-2017-03529-00-00-AC-TRA (ОВ С 164, 8.5.2018 г., стр. 34).

⁽³⁾ COR-2016-02882-00-01-AC-TRA (ОВ С 88, 21.3.2017 г., стр. 54).

начин, е важна за повишаване на прозрачността и ефикасността, но в същото време посочва необходимостта от висока степен на защита на определени видове информация и лични данни. КР подкрепя и принципа на „трансграничност по подразбиране“ за предлагането на публични цифрови услуги от публичните администрации и отбелязва, че местните и регионалните власти, особено в пограничните региони, могат да играят ключова роля в определянето и разработването на съответни, ефективни и непрекъснати трансгранични услуги.

— Становище относно „Нова европейска програма за умения“, прието на пленарната сесия на КР на 7 декември 2016 г. ⁽⁴⁾. КР призовава за инвестиции в цифрови умения и обучение за тяхното придобиване и разглежда цифровизацията като възможност за преодоляване на много предизвикателства, свързани с образованието;

6. подчертава, че цифровата трансформация не трябва да бъде направлявана от технологиите, а по-скоро промените трябва да се основават на потребностите и очакванията на гражданите, за които трябва да се разработват най-прозрачните, най-приобщаващите, най-лесните за ползване, най-сигурните и най-рентабилните решения. Това означава, че новите предизвикателства изискват промени и на местно и регионално равнище, чието реализиране зависи не на последно място от способността на ръководителите да се установяват тези потребности и готовността за осъществяване на най-подходящите промени. В една съвременна демокрация не е достатъчно редовно да се упражнява представителна демокрация, а трябва непрекъснато да бъдат привлечени за участие членовете на общността, групите по интереси и различните организации. Приобщаването и участието водят до по-добри решения, укрепват демокрацията, чувството за общност и готовността да се предоставя собствен принос за развитието на региона;

7. посочва, че докато традиционните връзки между гражданите и политиците се променят значително, се появява нова цифрова политическа сцена, където новите цифрови технологии могат да допринесат за намирането на нови решения и отговор на предизвикателствата, за насърчаване на иновациите и икономическия растеж, подобряване на обществените услуги, увеличаване на участието на гражданите по нов начин, подобряване на местното управление и за допълване и укрепване на демокрацията;

8. счита, че демократичните процеси следва да се развиват, да се адаптират към промените и да се възползват от възможностите, предлагани от новите цифрови технологии и инструменти на ИКТ, които имат потенциала да подобрят качеството на процеса на вземане на решения, да насърчат участието във вземането на решения, комуникацията и диалога, както и да стимулират активното гражданско участие и политическата ангажираност на гражданите, да подобрят прозрачността и отчетността и да укрепят легитимността на нашата демократична система;

9. счита, че въвеждането на електронни решения в управлението на местните и регионалните единици е отлична възможност за ефективно предоставяне на висококачествени обществени услуги на гражданите. Използването на електронни формуляри ще спести време на гражданите и публичните органи, което ще позволи на служителите да отделят повече време и внимание на други административни задачи. Освен това различните електронни приложения дават възможност на членовете на общността да участват в процеса на вземане на решения и да наблюдават управлението в своите местни и регионални органи в реално време;

10. счита, че „цифровата трансформация“ се осъществява най-добре на равнището на местното и регионалното самоуправление; заявява отново, че използването на новите инструменти, основани на цифровите технологии, разкрива възможности за създаване на нова среда за консултации и участие, предоставяне на висококачествена информация, анализ на реакцията на обществеността, достигане до отдалечени райони и до гражданите в най-необлагодетелствано положение, инкорпориране на уменията, знанията и експертния опит на гражданите и съвместно изготвяне на политики, които отговарят на техните нужди и очаквания;

11. насърчава местните и регионалните власти да осъществят цифровата трансформация и да използват пълния потенциал на цифровите технологии, за да се улесни допълнително участието на гражданите в изготвянето на политиките и вземането на решения. За тази цел следва да се използват нови цифрови технологии, да се подобрят прозрачността, приобщаващият характер и реактивността на процеса на вземане на решения и да се изградят доверието и диалогът, необходими за доброто управление. От съществено значение е това да бъде придружено от преподаване на умения в областта на цифровите технологии;

12. отново подчертава, че е важно приносът на гражданите в процеса на вземане на решения да се взема предвид и да се предприемат съответните последващи действия; изтъква, че липсата на готовност за реакция от страна на вземащите решения води до разочарование и недоверие, и посочва, че доверието на гражданите в публичните власти е от основно значение за функционираща местна демокрация;

⁽⁴⁾ COR-2016-04094-00-01-AC-TRA (ОВ С 185, 9.6.2017 г., стр. 29).

13. подчертава, че участието на гражданите следва да се основава на ефективен и недискриминационен достъп до информация и знания; изтъква необходимостта от преодоляване на цифровото разделение чрез предоставяне на повече възможности на хората, включително чрез образование и обучение в областта на цифровите умения и медийната грамотност, като се даде приоритет на програмите за цифрово обучение за всички демографски групи със специален акцент върху възрастните хора и други уязвими или маргинализирани групи, както и чрез разширяване на обучението и образованието в селските и отдалечените райони;

14. подчертава, че младите хора трябва да бъдат привлечени за участие в обществения живот; отбелязва, че новото цифрово поколение разполага с необходимите умения както по отношение на технологиите, така и по отношение на използването на медиите; счита, че използването на новите цифрови технологии в политиката и процесите на вземане на решения може да бъде ефективен инструмент за повишаване на тяхната ангажираност и участие;

15. привлича вниманието върху ресурсоемкостта на цифровата трансформация; призовава всички равнища на управление да осигурят достатъчно финансови и човешки ресурси и възможности за обучение за тази цел, както и високоскоростна цифрова инфраструктура — особено в отдалечените, селските и структурно слабите райони — която да е физически и финансово достъпна за всички, включително за хората с увреждания и възрастните хора. Във връзка с това отново изтъква, че с термина „цифрово сближаване“ се придава важно допълнително измерение на традиционното понятие за икономическо, социално и териториално сближаване, дефинирано в Договора за ЕС ^(?);

16. подчертава, че цифровите технологии се основават на използването на данни, получени чрез събиране и генериране на данни, и във връзка с това призовава за зачитане на правото на неприкосновеност на личния живот и защита на данните. Следва да се искат и обработват само толкова лични данни, колкото е целесъобразно и необходимо за конкретната цел. Трябва да се насърчават защитата и сигурността на интернет средата и цифровите услуги, а гражданите следва да бъдат адекватно информирани за това, което се случва с техните данни, и за съответните предприемани мерки за сигурност и ефективни средства за защита в случай на нарушения на тези права, включително силна европейска права рамка, за да се избегнат недоверие и недоволство от страна на гражданите. Във връзка с това подчертава необходимостта от използване на изкуствения интелект, така че той да остане ориентиран към човека и да се използва по начин, който насърчава интелигентното гражданство и откритото управление, като по този начин укрепва демокрацията;

17. предупреждава, че платформите на социалните медии улесняват разпространението на дезинформация, невярна информация и изказвания, подбуждащи към омраза, които могат да подкопаят демокрацията и доверието в публичните институции; призовава за по-силен ангажимент за развиването на цифровата медийна грамотност и насърчава създателите на политики на местно равнище да използват съществуващите цифрови инструменти, онлайн платформи и медии, за да общуват и да установят положителен диалог с гражданите и други заинтересовани страни;

18. счита, че е важно местните и регионалните власти да използват подходящи собствени цифрови канали, за да осъществяват комуникация с гражданите по по-интерактивен и по-бърз начин, и с оглед на това да се гарантира, че предоставяната информация е надеждна и съответства на местните и регионалните потребности;

19. счита, че, освен сериозните последствия от цифровизацията върху социалния живот на хората и сферата на труда, образованието или културата, наред с много други, кризата с COVID-19 изтъкна важноста на основаната на факти и актуална информация и значението на комуникационните канали, които я разпространяват. Също така стана ясно, че местните и регионалните власти и гражданите трябва да могат да установяват контакт помежду си и че трябва да бъдат създадени подходящи цифрови инструменти за борба с дезинформацията и невярната информация. Тези инструменти трябва винаги да зачитат способността на хората да упражняват в пълна степен своята свобода на изразяване на мнение;

20. настоятелно призовава вниманието да се насочи към равнопоставен и безпрепятствен достъп до цифрови услуги;

21. констатира, че младото „цифрово“ поколение е една от групите, която най-често е цел на дезинформацията и изказванията, подбуждащи към омраза; изразява загриженост, че поради изключително интензивното използване на социални медии, липсата на критична медийна компетентност, особено сред лицата с ниски равнища на образование, съчетано със създаването на хомогенни „балони“ на мненията (ехо камери), поддържани от социалните медии, по-младите ползватели могат да станат още по-податливи на политическа манипулация; изтъква необходимостта от използване на цифрови технологични инструменти, които са не само лесни за използване, но и разбираеми и привлекателни от гледна точка както на съдържанието, така и на представянето, и адаптирани към социалните и цифровите умения на младите хора, за да се повиши критичната им преценка за рисковете и възможностите на новите медии и цифрови технологии;

^(?) Становище на КР относно „Цифрова Европа за всички: осигуряване на интелигентни и приобщаващи решения по места“ (COR-2019-03332) (ОВ С 39, 5.2.2020 г., стр. 83).

22. смята, че кризата с COVID-19 ясно показва каква роля може да играе работата от разстояние; насърчава местните и регионалните власти да обмислят начини за разширяване на собствените си правила относно работата от разстояние;
23. отново призовава за тясно сътрудничество и споделяне на най-добри практики между всички управленски равнища с цел постигане на по-добро използване и по-нататъшно развитие на цифровата трансформация на градовете и общностите; признава, че има много национални, регионални и местни примери, които могат да служат като добри модели за това как инструментите на цифровите технологии могат да се използват в полза на демокрацията на участието;
24. отбелязва, че въвеждането на нови технологични решения е допълнително възпрепятствано от липсата на необходимите знания и умения на равнището на публичните власти, които биха могли да се възползват от използването на цифрови средства. Поради това е целесъобразно първо да се направи преглед на наличните цифрови умения сред местните и регионалните власти, след това да се установят технологичните пропуски в рамките на отделните органи на местното и регионалното самоуправление, както и помежду им, и след това да се определят съответните нужди, като при това трябва да се прави разграничение между процеса и техническото решение. Необходимо е също така да се гарантира съвместимостта (оперативната съвместимост) между различните масиви от данни и бази данни;
25. подчертава значението на онлайн инструментите за улесняване на изграждането на партньорства между местните и регионалните власти в ЕС и между тях и страните партньорки; счита, че обновен европейски онлайн портал за децентрализирано сътрудничество би предоставил значителна добавена стойност, тъй като би подкрепил установяването на контакти и обмена на добри практики; заявява готовността си да работи с Европейската комисия за разработването на такъв цифров инструмент;
26. очаква, че въвеждането на различни цифрови решения от местните и регионалните власти, което би могло да породи нуждата от значителни еднократни инвестиции, ще бъде част от общите съображения на новия бюджет на ЕС в рамките на цифровата трансформация;
27. подкрепя документа за изразяване на позиция на асоциацията Civic Tech Europe (ACTE) от март 2020 г., според който разнообразието от бизнес модели в областта на гражданските технологии е от ключово значение за бързи и ориентирани към гражданите решения, и споделя загрижеността, че местните и регионалните власти в Европейския съюз невинаги имат лесен достъп до тези инструменти, тъй като те често се разработват като платформи от типа „софтуер като услуга“ (SaaS) ⁽⁶⁾, за които се изисква абонамент;
28. предлага Европейският комитет на регионите да разработи мерки за мотивиране и отличаване на местните и регионалните власти с цел засилване на тяхната ангажираност с принципите на отворено и приобщаващо управление. Това би могло да създаде нов критерий за качество в бъдеще, позволяващ измерване на равнището на демокрацията в местните общности и обмена на най-добри практики;
29. призовава в цяла Европа да се предостави финансиране за подобряване на цифровата и медийната грамотност на гражданите чрез програми за образование и обучение за различните образователни степени, както и на персонала и служителите в органите на местното и регионалното самоуправление, с цел подобряване на техните умения и знания за възможностите за използване и прилагане на модерни цифрови решения;
30. препоръчва местните и регионалните власти да дадат приоритет на въвеждането на цифрови инструменти във всички фондове и програми;
31. призовава за финансиране на цифровите образователни инструменти и оборудване, за да се гарантира еднакъв достъп в цяла Европа до качествено цифрово обучение и преподаване;
32. препоръчва, при необходимост, да се преразгледат критериите за допустимост, така че местните и регионалните власти да могат да въвеждат нови цифрови решения и платформи по по-опростен и по-икономичен начин, включително достъп до финансиране от ЕС за платформите на SaaS.

Брюксел, 10 декември 2020 г.

Председател
на Европейския комитет на регионите
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁶⁾ Документ за изразяване на позиция, Association Civic Tech Europe (ACTE), март 2020 г.